

PRIPREMITE DIJETE ZA ŠKOLU

PRIPREMITE DIJETE ZA ŠKOLU

**Kako osigurati
da dijete uspješno
započne školovanje**

dr. sc. Helen Likierman i
dr. sc. Valerie Muter

OSTVARENJE

Biblioteka
RAZVOJ DJETETA

Naslov izvornika:

“PREPARE YOUR CHILD FOR SCHOOL”

Copyright © Text and illustrations on pages 248 and 251 © by Dr. Helen Likierman and

Dr. Valerie Muter 2006. Illustrations on page 124 © Nicola Smee 2006

Copyright © za hrvatsko izdanje: Ostvarenje d. o. o.

First published in the United Kingdom in 2006 by Vermilion, an imprint of Ebury Publishing
Random House UK Ltd., London

Prvi izdavač je Vermilion, Velika Britanija.

Prijevod: Alemka Mihalić-Hubak

Lektura: Snježana Horvat

Dizajn omota: Ilona Posokhova

Fotografija na naslovnici: Valery Posokhov

Urednica izdanja: Ilona Posokhova

Obrada i prijelom: Ostvarenje d. o. o.

I. izdanje: svibanj, 2007.

Nakladnik:

OSTVARENJE d. o. o.

Pušćine 21, 10417 Buševac

tel/fax: 01 62-55-314, 62-55-751

<http://razvojdjece.crolink.net>

ostvarenje@hi.htnet.hr

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 635113

ISBN 978-953-6827-56-5

Sadržaj

<i>Zahvale</i>	7
<i>Predgovor</i>	9
<i>Uvod</i>	11
1. Važna pitanja	19
DIO A: OSNOVNE VJEŠTINE	27
2. Vodenje brige o samome sebi	29
3. Ponašanje	51
4. Socijalne vještine	81
5. Emocije	107
DIO B: UČIMO KAKO UČITI	135
6. Igra	137
7. Koncentracija	157
8. Jezik	171
DIO C: UČENJE OBRAZOVNIH SADRŽAJA	195
9. Čitanje	197
10. Rad s brojevima	223
11. Pisanje	245
Za kraj	259
Dodatna literatura	261
<i>Reference</i>	267
<i>Kazalo</i>	269

Zahvale

Ljubazni kolege dali su svoje vrijeme i stručno znanje da bi komentirali prve skice našeg rukopisa. Njihovi prijedlozi bili su od neprocjenjive važnosti. Osobito zahvaljujemo dr. Richardu Lansdownu, dr. Orlee Udwin, profesorici Margaret Snowling, dr. Angeli Morgan i profesoru Brianu Butterworthu.

Također zahvaljujemo kolegama koji su nam godinama pomagali, osobito profesoru Sir Michaelu Rutteru, dr. Michaelu Bergeru, dr. Mariji Callias (posebno zbog osmišljavanja scenarija u četvrtom poglavlju), profesorici Margaret Snowling, profesoru Charlesu Hulmeu i profesorici Faraneh Vargha-Khadem.

Željele bismo zahvaliti i Davidu Chamberlainu i Nicoli Smee na njihovim originalnim ilustracijama. Velika hvala i Julianu Haleu, Heleninom suprugu, za urednički dio posla, za administrativne i tajničke poslove, te za sveukupnu potporu.

Zahvalne smo i svojoj urednici Juliji Kellaway koja nas je podupirala i pomagala nam na sve načine.

Konačno, želimo izraziti zahvalnost i stotinama djece (uključujući i Helenino dvoje, Tammy i Felixu) i mnogim roditeljima koji su s nama radili i pomogli nam uobličiti naše ideje.

Predgovor

Polazak u školu presudni je događaj u životu svakog čovjeka. Tijekom mnogih godina naše kliničke prakse pogađala nas je činjenica da je roditeljima dostupno tako malo stručnih savjeta dok prolaze razdoblje velikih izazova i borbi pripremajući dijete za polazak u školu. Primijetile smo i to da mnogi roditelji žele znati kako prepoznati probleme i kako se s njima nositi kad se pojave. To nas je potaknulo da napišemo ovu knjigu za sve roditelje i one koje to zanima. Naš je cilj olakšati put do školskih vrata i taj prijelaz učiniti radosnim za sve koji su u njega uključeni. Oslonile smo se na svoje vlastito istraživanje i na istraživanja mnogih drugih, ali osobito na svoje kliničko iskustvo u radu s djecom i obiteljima. Obje imamo iskustva u radu s predškolskom djecom, ali isto tako i u radu sa školarcima.

Istraživanje koje su među roditeljima i nastavnicima proveli dr. Dorothy Singer i prof. Jerome Singer pokazalo je da više od trećine školske djece u Americi kreće nepripremljeno u školu. David Bell, glavni nadzornik u britanskim školama, kaže da je dobio podatak za 2003. godinu da su jezične vještine i ponašanje djece koja kreću u školu na vrlo niskoj razini, te da mnoga djeca nisu spremna za školu i za početak učenja. Ravnatelj škola također su ga izvijestili da neka djeca čak i ne govore kako treba, ne služe se vilicom i nožem, ne slijede upute nastavnika ili se ne ponašaju u skladu sa svojom dobi. David Bell je na državnoj televiziji izjavio da mnogi roditelji nisu pripremili djecu za školu i da mnoga djeca kreću u školu bez osnovnih znanja i vještina. Godine 2005. rekao je: "Nastavnici i školsko osoblje moraju utrošiti vrijeme da bi djecu pripremili za početak obrazovanja." Alan Wells, direktor britanske vladine Službe za razvoj osnovnih vještina, naglašava važnost razgovora s djecom. Istraživanje ravnatelja u Walesu pokazalo

je da 50 posto djece kreće u školu s nedovoljno razvijenim komunikacijskim vještinama potrebnima za uspješno učenje. Wells nastavlja: "Ako dijete zaostane na početku, istraživanje je pokazalo da to neće moći nadoknaditi ni do kraja školovanja."

Vjerujemo da je važno posvetiti vrijeme prelasku iz kuće i predškolskog razdoblja u školu. Kao što američka psihologinja Laura Berk kaže: "Istraživanje pokazuje da spremnost za školu nije nešto na što treba čekati. Ona može biti naučena." Profesorica dodaje: "Djeca znanje, vještine i navike potrebne za školu stječu uz pomoć roditelja i odgojitelja." Zapravo, vi ćete postati stručnjak za razvoj djetetovih vještina već od njegova rođenja. To je pokazano i u studiji profesorâ Barbare Tizard i Martina Hughesa. Predškolska djeca mnogo toga nauče kod kuće uz vlastite mame: neka opća znanja, vještinu vođenja razgovora i rješavanja problema. Naša vam knjiga pomaže da te vještine unaprijedite i usavršite, tako da i vi i vaše dijete možete lakše napredovati tijekom školovanja.

Nadamo se da će vam ova knjiga pružiti uvid u vlastite sposobnosti. Nadamo se da će vam dati i neke ideje o tome što još možete učiniti i da će vam pružiti sigurnost da ništa važno niste propustili u djetetovu predškolskom razvoju.

Uvod

Škola je još daleko. Kao da već nemate i previše posla! Vaš je mališan prohodao i već je u vrtiću i prije nego ste stigli uživati u prekrasnim usponima i padovima, panici i uzbuđenjima koja spadaju u "razvoj djeteta". To ponekad uopće ne izgleda kao razvoj, nego više kao skakanje naglavačke u sve žešće aktivnosti i borbu s raznim nevoljama. Zastrašujuće je i uzbuđljivo.

Djetetov polazak u školu jedna je od stvari koje najviše plaše i uzbuđuju. To znači veliki iskorak iz malog svijeta kuće, igrališta ili vrtića u široki, stroži svijet škole. On donosi nova iskustva, a prije svega predstavlja i nove izazove. Ne samo za dijete, nego i za vas.

Većina vas koji čitate ovu knjigu ima dijete u dobi od dvije do pet godina. Vaše je dijete naučilo već mnogo toga. Normalno razvijeno predškolsko dijete zna govoriti, komunicira s okolinom, igra se igračkama i pazi na sebe. Svjesno je sebe i svijeta koji ga okružuje. Danas gotovo sva djeca imaju velike mogućnosti za proširenje znanja, poput jaslica, igraonica i dječjih vrtića. Neka djeca imaju stariju braću i sestre od kojih mogu učiti. Većina djece ima dodatne mogućnosti vezane uz odrasle i djecu izvan uže obitelji, kao što su rođaci, susjedi i prijatelji. No, je li to dovoljno?

Ponekad je roditelju doista teško pronaći najbolji način za rješavanje izazova koji se pred njega postavljaju, a da izbjegne moguće zamke. U poglavljima koja slijede, otkrit ćete kako pomoći djetetu da veselo krene u školu, sprijatelji se, oslobodi brige i straha od škole, kako da se nosi sa zahtjevima dnevne rutine i poslovima koji se pred njega postavljaju, te kako da se razvije u zadovoljnu osobu koja napreduje u razvoju.

Nije samo djetetova sposobnost učenja čitanja, pisanja i računanja važna za uspjeh u školi. Bitno je i može li dijete dovoljno dugo mirno sjediti da

shvati sve što učiteljica želi reći. Tu su i drugi učenici u razredu s kojima se dijete na neki način natječe, a nema više braće i sestara, rođaka i susjeda koje dijete poznaje. Ta situacija donosi i moguća prijateljstva, ali i skriva neke manje prijateljski naklonjene osobe. A tu je i autoritet. Ne očekujte da će učiteljica uvijek tretirati vaše dijete onako kako ga vi tretirate kod kuće. Iako su učiteljice drage osobe, one imaju punu učionicu djece i očekuju od njih određenu razinu prilagodbe i uklapanja. Prekrasno je ako djeca osjete da je učiteljica zadovoljna i stručna. I učiteljice su ljudska bića; uživat će u novim dužnostima kad vide da su djeca spremna za školu.

Dobar početak u školi zaista je važan. Ako je dijete nesretno i stekne negativno iskustvo na početku, pojavit će se dobro znani loši učinci. Naprimjer, djeca koja teško uspostavljaju kontakte i teško sklapaju prijateljstva s drugom djecom, imaju veće mogućnosti da pate od psiholoških problema, kao što su depresija ili problemi u ponašanju, u kasnijem životu. Isto tako djeca koja slabo napreduju u svladavanju čitanja, stječu trajno negativan stav prema knjigama i čitanju. S druge strane, ona djeca koja su uspješna od samog početka, stječu pozitivno iskustvo i vjerojatnije je da će biti uspješna u daljnjem životu.

Kako koristiti ovu knjigu

Ova se knjiga temelji na istraživanju, iskušana je i provjerena u praksi. Osobito je važno što se poistovjećuje s vama kao roditeljima. Koristite je kao priručnik, odnosno kao sredstvo koje će koristiti i vama i vašem djetetu. Osmišljena je tako da bude što primjenjivija u praksi. Na početku vam to možda djeluje malo zastrašujuće. Možda se pitate: "Kako je moguće da sve to primijenim na svoje dijete?" Možda već osjećate krivnju! No, to nam nije bila namjera. Koncentrirajte se na neke - možda na tek nekoliko - ovdje opisanih savjeta i prijedloga; ostalo vam može poslužiti samo da provjerite napreduje li sve kako treba.

Ne morate ovu knjigu pročitati od početka do kraja. No većina će čitatelja to smatrati korisnim, ako ništa drugo, bar zato da dobiju cjelokupni dojam o tome što je knjigom obuhvaćeno, odnosno o glavnim izazovima koji se postavljaju pred roditelje koji pripremaju dijete za školu.

Možda vas nešto osobito brine: "Najviše mi treba savjet u vezi s ponašanjem. Kako da, zaboga, spriječim dijete da čini sve te neugodne, zločeste stvari?" Ili: "Problem mojeg djeteta je govor. Već ima tri godine, a ne može reći ništa što bi barem netko mogao razumjeti." Odgovore ćete naći